



Novel·la

'Els privilegiats' és la quarta novel·la que publica la narradora lleidatana Núria Perpinyà



JORDI GARCIA

Els criats avantguardistes

Xavier Pla

Al poeta francès Paul Valéry no li agradaven gaire els museus. No li semblava que les idees de conservació, de classificació o d'utilitat pública es corresponguessin amb les delícies de l'art. Només d'arribar, un rètol li prohibia fumar. A la primera sala, un vigilant li feia deixar el bastó. El silenci, la penombra, l'aire viciat li recordaven els espais d'una església. La barreja d'estils, d'èpoques i de llenguatges li feien horror, i només pensava com reaccionaria l'orella si hagués de sentir deu orquestres alhora. Temple, escola o cementiri, què significa passejar-se per un museu? Sempre ens trobem una mica perduts i aclaparats per les sales d'un museu tradicional, però els centres d'art atrauen cada vegada més gent i s'adapten als nous temps... Només queden dues opcions, continuava Valéry, en un famós text del 1954: o sucumbim a la seva realitat i acceptem que per veure la Gioconda cal travessar una compacta filera de turistes i esdevenim, doncs, *superficials*, o ens convertim en uns erudits, uns vulgars documentalistes, disposats a refredar tota emoció artística, a substituir la interpretació per la sensació.

Entre el vigilant del museu, formal i responsable, i l'especialista de l'art, arrogant i elitista, qui deu tenir raó? Després de tres novel·les ambicioses i potser fins i tot obsessives, *Un bon error* (1998), *Una casa per compondre* (2001) i *Mistana*

(2005), la novel·lista Núria Perpinyà (Lleida, 1961) repeteix ara amb *Els privilegiats*, una mena de novel·la teatral, tragicòmica, que reflexiona sobre el món de l'art a través del punt de vista, crític i divertit, d'un grup de vigilants d'un petit museu polsegós. Pocs escriptors catalans d'avui deuen saber crear mons tan potents i seductors com els de Perpinyà. És admirable la capacitat de l'autora per fixar-se un camp d'estudi, apamar-lo, teoritzar-lo, contradir-lo i, després, recrear-lo fins a exhaurir-lo. Aquesta fórmula literària, basada en l'exhaustivitat temàtica i la repetició narrativa, es desenvolupa, en aquest llibre, a través de la idea de museu, elegia irònica d'uns espais cada dia més discutits.

Efectivament, tot passa, en aquesta novel·la, en un museu. És el Museu Filantròpic, a Telamós, una petita ciutat no identificada de ressonàncies gregues. És una institució ingènua, bastida en un palau d'imitació medieval, amb una col·lecció de còpies d'obres mestres, convertida en un refugi per a vells i solitaris. Un museu antic, ideal per fugir del món. Però aviat el lector s'adona que el museu és, de fet, tot un món. Entre aquelles parets desgastades hi treballa un memorable equip de vigilants i zeladors, caracteritzats amb gran eficàcia teatral pel seu propi llenguatge, admirablement versemblant, fresc i divertit. Són un cor de veus descordades, potser metàfora dels diversos públics, que es contraposen a la del narrador, un especialista d'art, observador formal, perplex o crític, però sempre desconcertat

La fitxa



Els privilegiats

Núria Perpinyà
Empúries
Barcelona, 2007
Preu: 18 euros
Núm. de pàgines: 325

Núria Perpinyà és de les escriptores catalanes que saben crear mons més potents i seductors. En aquesta tragicomèdia crítica sobre l'art contemporani, divertida intel·ligent, barreja un gran talent narratiu amb una ironia amable

davant la cridòria (lúcida o folia?) del personal subaltern del museu.

Els vigilants no saben gaire què vigilen. Són una mena de mainaderes a qui no els agraden els nens. Passen hores en silenci, fumen, recolzen les escombres als quadres, critiquen els visitants o pensen en el partit de futbol davant d'una còpia d'un Canaletto. Vigilants del vigilable, zeladors sense zel, policies desarmats, funcionaris de poques funcions, són uns veritables privilegiats. Què podrien témer? Els canvis, és clar. Un sobtat relleu polític portarà la reforma total del museu: és un canvi de paradigma... Contractació d'una directora italiana i d'un gerent, instal·lació de càmeres de vigilància, botiga de souvenirs i bar convertiran el vell i autèntic Filantròpic en un museu provincial (aquest sí) que substitueix les còpies de Rubens i Renoir pels vídeos de Les Levine, les exposicions conceptualistes i les instal·lacions de Perejaume i Jaume Plensa. El kitsch sentimental queda substituït pel negoci d'un museu d'art contemporani amb aspecte de franquícia. La catedral aristocràtica de l'art substituïda per un hangar democràtic, d'estètica industrial.

L'humor intel·ligent i el desenvolupament d'unes idees ben assimilades (l'autora ha refrenat les seves reflexions crítiques i ha dotat el llibre d'una gran equanimitat) desemboquen en un final crític, grotesc i hilarant en què Perpinyà demostra que el seu enorme talent narratiu crea tot un nou territori imaginari i acaba destruint-lo. *